

«شرق»

چرایی مداوم بحران‌سازی در سیاست خارجی ایران از طرف غرب را بررسی می‌کند

اوکراین بهانه فشار به تهران

از ابزار دیپلماسی برای تبیین و تشریح مواضعش می‌داند، کم‌اینکه در همین زمینه ناصر کنعانی در نشست خبری دیروز دوشنبه، نظری کاملا متفاوت دارد. سخنگوی وزارت امور خارجه با تکذیب ادعاهای مطرح‌شده درباره ارسال تجهیزات از جمله پهپاد از سوی ایران به روسیه تصریح کرد: «مسیر روابط کشورها با یکدیگر یک مسیر دوجانبه است که مبتنی بر منافع و احترام دوجانبه تعریف می‌شود.»

البته سخنگوی وزارت خارجه جمهوری اسلامی ایران در نشست خبری سوم بهمن ماه به طور تفصیلی به این موضوع پرداخت. کنعانی در پاسخ به سوّالی درباره ادعاهای مطرح‌شده از نسوی برخی از مقامات کشورهای غربی ازجمله آمریکا مبنی بر کمک ایران به روسیه و تلاش آنها برای اینکه ایران را بخشی از این بحران و جنگ قلمداد کنند و اینکه روند گفت‌وگوهای ایران و اوکراین درباره ادعاهای مطرح‌شده در این زمینه به کجا رسید؟ گفت: «چندی پیش گفت‌وگوهایی بین دو هیئت ایرانی و اوکراینی درباره ادعاهای مطرح‌شده و اثبات‌نشده علیه جمهوری اسلامی ایران در بحث پهپادها با کمک یک دولت دوست در یک کشور ثالث برگزار شد و در ترکیب هیئت دو کشور اعضای فنی و تخصصی و طرف حضور داشتند و شواهد و ادعاهای مطرح‌شده بررسی شد.» سخنگوی وزارت خارجه ایران تصریح کرد: «هیئت ایران توضیحات لازم دربارۀ نکاتی که در آن جلسه از نسوی هیئت اوکراینی مطرح شده، ارائه داد و در این زمینه هیچ‌گونه شواهد و مدارک اثبات‌کننده‌ای از سوی طرف اوکراینی و طرف‌های دیگر که چنین اتهاماتی را متوجه ایران کرده‌اند، ارائه و مطرح نشده است.»

کنعانی عنوان کرد: «در همین چارچوب قرار شد که هیئت‌ها به کشورهای خود بازگردند تا در صورت لزوم گفت‌وگوها ادامه پیدا کنند.» کنعانی با تأکید بر اینکه ایران برای انجام گفت‌وگوه‌های تکمیلی و بعدی با اوکراین معنی ندارد و در این زمینه محدودیتی احساس نمی‌کند، خاطرنشان کرد: «مواضع رسمی ایران در بحث اوکراین و ادعای مطرح‌شده درخصوص پهپادهای صادراتی از سوی ایران به مقصد روسیه بارها اعلام شده است و ایران تأکید کرده که هیچ پهپاد و ملزومات نظامی برای استفاده در این جنگ در اختیار هیچ‌کدام از طرفین جنگ قرار نداده است.»

سخنگوی وزارت خارجه عنوان کرد: «در گفت‌وگوهای اخیر وزیر امور خارجه با طرف بی‌ورول ما مجددا اعلام

شرق؛ درحالی‌که تهران با موضع‌گیری‌های خود هرگونه ادعایی را درخصوص ارسال پهپاد به روسیه با هدف به‌کارگیری در جنگ اوکراین رد می‌کند، به‌تازگی برخی رسانه‌های غربی با انتشار گزارشی همسو با نیت خود از اقدام ایران برای احداث کارخانه ساخت پهپاد در روسیه خبر داده‌اند. در این زمینه وال استریت ژورنال نوشت: «مقامات یک کشور همسو با ایالات متحده عنوان کرده است که مسکو و تهران در حال پیشبرد برنامه‌های خود برای ساخت کارخانه جدیدی در روسیه هستند که می‌تواند حداقل شش هزار پهپاد ایرانی برای روسیه بسازد.» این جدیدترین نشانه از تعمیق همکاری بین ایران و روسیه است». این نشریه آمریکایی به نقل از این مقامات ادعا کرده است که در سایه بخشی از اتحاد نظامی در حال ظهور تهران – مسکو، یک هیئت بلندپایه ایرانی در اوایل ژانویه به روسیه رفته تا از مکان انتخاب‌شده برای کارخانه بازدید کند و جزئیات را برای راه‌اندازی پروژه بررسی کند.
به گفته این مقامات، روسیه و ایران قصد دارند یک پهپاد سریع‌تر بسازند که می‌تواند جانش‌های جدیدی برای بدافند هوایی اوکراین ایجاد کند. در تشریح جزئیات این خبر چنین آمده است که در ماه دسامبر، کاخ سفید هشدار داد که مسکو و تهران در حال بررسی ایجاد خط مشترک تولید پهپاد در روسیه هستند. اکنون، این مقامات همسو با ایالات متحده می‌گویند که با بازدید روز ۵ ژانویه از شهر یلایوکا روسیه، در حدود ۶۰۰ مابلی شرق مسکو، گفت‌وگوا به برنامه‌های ملموس تبدیل شده است. این کارخانه می‌تواند حداقل شش هزار هوپایماهای بدون سرنشین در سال‌های آینده تولید کند.

مقامات مذکور همچنین ادعا کرده‌اند که سردار عبدالله محرابی، رئیس سازمان تحقیقات و جهاد خودکفایی نیروی هوافضای سپاه پاسداران و قاسم دمانودیان، مدیرعامل شرکت صنایع هوایی قدس (که ایالات متحده می‌گوید در توسعه و ساخت پهپادهای این کشور نقش اساسی دارد)، ریاست هیئت ایرانی را برعهده داشتند. مقامات روسیه و ایران به درخواست‌ها برای اظهار نظر درباره این خبر، پاسخ ندادند. اما با وجود آنکه هنوز درباره کمک پهپادی ایران به روسیه سوّالات و ابهاماتی وجود دارد، در یک کام بزرگ رو به جلو ادعای رسانه‌ها درباره ساخت کارخانه پهپاد از سوی ایران در خاک روسیه چه معنایی می‌دهد؟ محمدکرم علیخانی، پاسخ به این سوّال را ذیل یک جریان‌سازی سیاسی و دیپلماتیک علیه تهران می‌بیند که تقریبا از چهار ماه پیش آغاز شده است. از نگاه این تحلیلگر مسائل سیاست خارجی درحال حاضر یکی از مهم‌ترین سرفصل‌های منازعه، فشار، اجماع و تحریم برای ایران به جنگ اوکراین و مسئله ارسال پهپاد بازمی‌گردد؛ بنابراین به نظر علیخانی، اروپایی‌ها و آمریکا یکی با تداوم و تشدید جنجال‌سازی‌های سیاسی، دیپلماتیک و رسانه‌ای در تلاش‌اند که به دو هدف مهم دست پیدا کنند؛ نخستین هدف آن است که با فرسایشی شدن جنگ اوکراین، همکاری‌های نظامی و دفاعی روسیه و ایران و نیز ادعای ارسال پهپاد توسط تهران کم‌رنگ نشود. دومین هدفی که این تحلیلگر به آن اشاره دارد، ناظر بر این است که با این دست فضا‌سازی‌ها، زمینه لازم برای افزایش فشار به ایران شکل بگیرد. این کارشناس در ادامه به «شرق» می‌گوید که سه موضوع مهم حقوق بشر، جنگ اوکراین و نیز پرونده فعالیت‌های هسته‌ای و اختلافات پادمانی به صورت مکمل و تکه‌های پازل در قالب یک سینرژی برای تشدید فشار اجماع عمل می‌کند. در سایه آنچه عنوان شد، علیخانی تنها راه رفتن از این وضعیت را برای تهران، استفاده درست و هوشمندانه

نگاهی به در و دیوار زدن‌های اسرائیل برای همسو‌سازی غرب در تقابل با ایران و بازی‌های قاره سبز با

تل آویو برای تعادل بخشی در رویارویی با تهران

تقسیم کار اروپایی

اتخاذ سیاست رادیکال در برابر ایران می‌تواند نتیجه عکس بدهد، به‌همین دلیل بولر

لندن و پاریس با دست‌پیش می‌کشند و برلین با پا پس می‌زند تا در سایه این سیاست بر تهران فائق آیند

دیگر هم برخی منابع مطلع در دولت انگلیس گفته‌اند که لندن برنامه‌اش برای قراردادن نام سپاه پاسداران ایران در لیست سازمان‌های تروریستی را به بعد موکول کرده است. روزنامه تایمز در گزارشی اعلام کرد که انگلیس برنامه‌اش برای قراردادن نام سپاه پاسداران در لیست سازمان‌های تروریستی این کشور را به دلیل نگرانی از تأثیری که چنین اقدامی ممکن است روی کانال‌های دیپلماتیک لندن و تهران بگذارد، به بعد موکول کرده است. مشخص نیست که این وقفه چه مدت طول خواهد کشید.یک منبع مطلع به تایمز گفت: «دولت از این اقدام حمایت می‌کند. سپاه باید تا الان تحریم می‌شد؛ اما کل روند آن فعلا متوقف شده است.» یک سخنگوی دولت انگلیس نیز تأکید کرد: «درحالی‌که دولت مرتب لیست سازمان‌های تحریم‌شده را بازمینی می‌کند، ما درباره اینکه چه سازمانی مدنظر است یا تحریم می‌شود، توضیحی نمی‌دهیم.»آن‌گونه که پارمترها و اقتضانات فضای سیاست خارجی نشان می‌دهد، می‌توان دلیل ساریوی «شدیده»، این احتمال را در نظر گرفت که کشورهای غربی عملا در مسیر افزایش فشار و اجماع‌سازی جهانی علیه ایران قرار دارند؛ چراکه هدف غایی این دست فشارها به تهران، تضعیف توان چانه‌زنی دیپلماتیک ایران در مذاکرات احتمالی هسته‌ای و تحمیل توافق مدنظر غرب با پیش‌شرط‌های آنان خواهد بود. در این زمینه اوج‌گیری تورم و بحرانی ترشدن وضعیت اقتصادی و معیشتی کشور هم سبب شده تا به‌عنوان یک عامل مضاعف در پیشبرد این سناریو عمل کند. به هر حال اکنون برای اروپا و ایالات متحده این تصور به وجود آمده است که از وقایع اخیر ایران به موازات تشدید فشار خارجی می‌تواند یک بن‌بست تمام‌عیار برای تهران به‌ویژه در حوزة اقتصادی رقم بزند و به تیغ این تضعیف توان چانه‌زنی ایران محقق خواهد شد.اما به همان اندازه که می‌توان به تحقق سناریوی تشدید نظر داشت، امکان آن هم وجود دارد که سناریوی «تعديل» هم به وقوع بپیوندد. سناریوی مذکور مبن این واقعیت است که با اوج‌گیری فشارها به تهران باید این احتمال را داد که بحران در دیگر حوزه‌های سیاست خارجی و دیگر موضوعات مانند فعالیت‌های هسته‌ای

ارسال پهپاد وجود دارد. در تبیین بیشتر این نکته، مفسر حوزه سیاست خارجی یادآور می‌شود که به‌تازگی ادعای آژانس بین‌المللی انرژی اتمی درباره برخی فعالیت‌های ایران در مجتمع فردو و به دنبال آن بیانه مشترک آمریکا و سه کشور اروپایی عضو برجام با این هدف طرح شده است که اختلافات پادمانی و موضوع پرونده فعالیت‌های هسته‌ای ایران به یک نقطه سخت در آستانه نشست فصلی شورای حکام کشیده شود. با این منطق، فراستخواه معتقد است که اکنون در پرورنده جنگ اوکراین نیز چنین عملکرد مشابهی وجود دارد تا ایران با یک فشار همه‌جانبه در همه موضوعات روبه‌رو شود.

سوا:استفاده از کارت‌کی ینف

هفته گذشته وزیر امور خارجه اوکراین در گفت‌وگویی با تکرار ادعای حمایت ایران از روسیه، گفت که قطع روابط دیپلماتیک با ایران، به رفتار تهران به ویژه در زمینه جنگ اوکراین بستگی دارد. به گزارش خبرگزاری اروپا پرس، دمتریو کولبا، وزیر امور خارجه اوکراین در مصاحبه با شبکه بی‌بی‌سی با تکرار ادعای حمایت نظامی ایران از روسیه، عنوان داشت که احتمال قطع روابط دیپلماتیک با ایران به «رفتار» تهران، به‌ویژه در زمینه حمله روسیه به اوکراین بستگی دارد.

کولبا افزود: «ایین تصمیم هر موقعی ممکن است با رئیس‌جمهور در میان گذاشته شود، موضوعی است که درحال حاضر مطرح است.» وزیر امور خارجه اوکراین درباره روابط تهران – کی‌یف خاطرنشان کرد که ما از گذشته تاکنون لطمه‌ای به ایران نزده‌ایم. آنها شروع کردند به عرضه پهپادهای کامیگاز به روسیه و از خطوط فرمز عبور کردند.

در مقابل سخنگوی وزارت امور خارجه ایران در پاسخ به سوّالی درباره برخی از اخبار منتشرشده مبنی بر احتمال تصمیم اوکراین برای قطع رابطه با ایران براساس ادعاهای مطرح‌شده از نسوی مقامات کی‌یف و برخی از کشورهای غربی مبنی بر کمک ایران به روسیه در بحران اوکراین تصریح کرد: «جمهوری اسلامی ایران علاقه‌مند به حفظ روابط دوجانبه مبتنی بر احترام و منافع متقابل به تمام کشورها از جمله اوکراین است.» او افزود: «ما شرایط سخت اوکراین را درک می‌کنیم و همان‌طور که بارها تأکید کرده‌ایم معتقدیم که مناقشه نظامی در این کشور باید با رویکرد سیاسی و سازنده هرچه سریع‌تر خاتمه پیدا کند و طرفین از طریق گفت‌وگو اختلافات خود را حل‌وفصل کنند.»

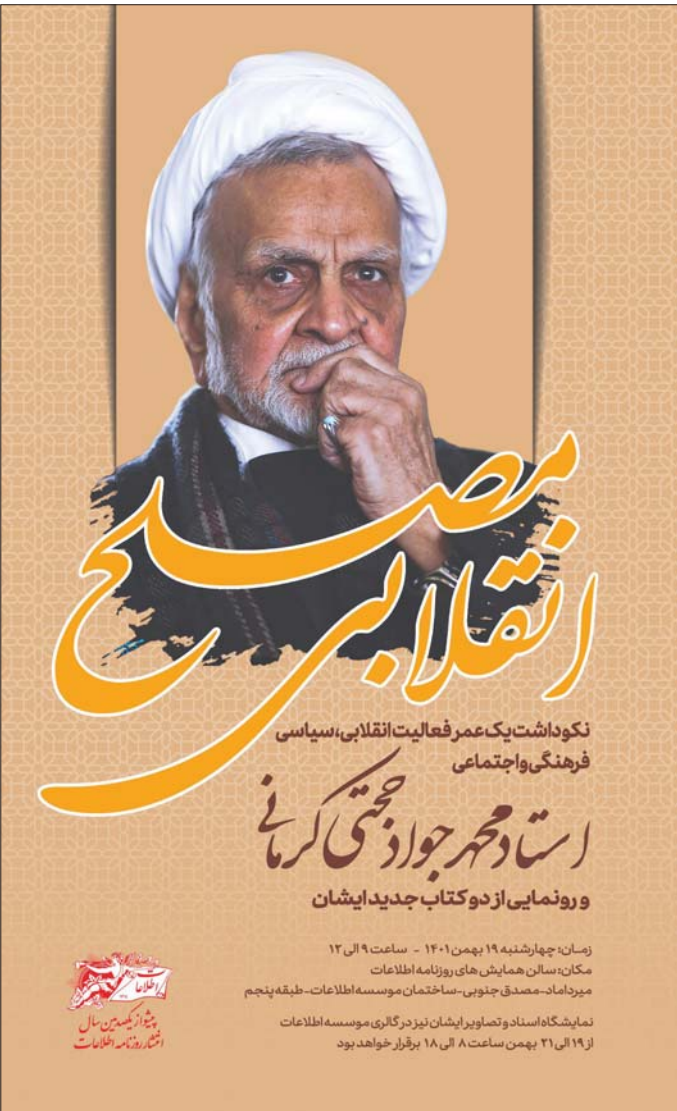
با این تفاسیر سوّال مهمی که وجود دارد، این است که تداوم و تشدید فضا‌سازی‌های سیاسی، رسانه‌ای و دیپلماتیک روی موضوع ارسال پهپاد و ادامه اتهام‌زنی‌ها به تهران در نهایت می‌تواند به قطع روابط دو کشور منجر شود؟ حسین صائعی پاسخ این سوّال را مهم می‌داند؛ چراکه از نگاه او احتمال قطع مناسبات تهران-کی‌یف با توجه به برنامه‌سازی غرب و همراهی اوکراین محتمل است. به‌خصوص آنکه اکنون روابط دو کشور از سطح سفیر به کاردار تنزل پیدا کرده است و روابط در شکننده‌ترین حالت ممکن است. در چنین فضای شکننده‌ای، تحلیلگر مسائل سیاست خارجی تأکید دارد: «اگر این فضا‌سازی‌های رسانه‌ای علیه ایران ادامه پیدا کند، به‌راحتی کی‌یف تحت تأثیر آن می‌تواند در مسیر قطع روابط با تهران گام بردارد.» با چنین برآوردی، کارشناس مسائل بین‌الملل یادآور می‌شود که رزنسکی به شکل بسیار پررنگی اکنون در مسیر ریل‌گذاری ایالات متحده آمریکا در یک سال اخیر که از جنگ اوکراین می‌گذرد، حرکت می‌کند. پس کافی است که پروژه قطع روابط (ایران و اوکراین) در دستور کار دولت بایدن قرار گیرد، آن زمان دیگر کی‌یف دلیل بی‌راهی برای انجام‌ندادن آن نمی‌بیند. البته صائعی در تکمیل گزاره‌های تحلیلی که علیخانی و فراستخواه به «شرق» گفته‌اند، این اعتقاد را دارد که شاید آمریکا و انگلستان به‌عنوان دو بازیگر مخرب در تداوم جنگ اوکراین از تبعات قطع روابط تهران – کی‌یف نگران باشند. به‌همین‌دلیل سعی می‌کنند مناسبات شکننده کمافی‌السابق ادامه پیدا کند.

اخبار برگزیده

کنعانی، سخنگوی وزارت خارجه ایران:

در ارتباط با اظهارات رئیس‌جمهور کره پاسخ قانع‌کننده دریافت نکرده‌ایم

ناصر کنعانی با اشاره به فرارسیدن چهل‌وچهارمین سالروز پیروزی انقلاب اسلامی گفت: انقلاب اسلامی ایران با خواست و اراده مردم ایران و بدون هیچ‌گونه مداخله خارجی به موفقیت رسید. وی افزود: گفتمان جمهوری اسلامی ایران در منطقه و جغرافیای پیرامونی به عنوان یک گفتمان غالب مطرح است. سخنگوی وزارت خارجه ایران در پاسخ به سوّالی در ارتباط با پیگیری‌های ایران در مورد پول‌های بلوکه‌شده تهران در کره جنوبی و امکان شکایت ایران از کره به خاطر عدم بازپرداخت این مطالبات تصریح کرد: همان‌طور که بارها گفته‌ایم مطالبات مالی ایران در بانک‌های کره متعلق به مردم ایران است و ما به صورت جدی پیگیر مطالبات خود هستیم و با جدیت تمام وصول این دارایی‌ها و مطالبات را از کره پیگیری می‌کنیم. وی ادامه داد: ما اراده جدی داریم که در اسرع وقت این مطالبات را دریافت کنیم. دولت کره تا الان اراده لازم را برای حل این مسله از خود نشان نداده است. وی همچنین در مورد شکایت ایران از کره تصریح کرد: در این زمینه دولت جمهوری اسلامی ایران تصمیم‌گیر است و در این رابطه از طریق کانال‌های مربوطه اقدام می‌کند. دولت متناسب با شرایط و بر اساس منافع اقدام لازم و کام‌های مقتضی را در زمان‌های مناسب در ایین ارتباط بر می‌دارد.وی افزود: امیدواریم تلاش‌های جدی صورت‌گرفته در این ارتباط به نتیجه لازم و درست منجر شود و دولت کره به تعهدات و مسئولیت قانونی خود به صورت جدی در این زمینه عمل کند.وی همچنین در بخش دیگری از صحبت‌های خود در مورد پیگیری ایران در ارتباط با اظهارات چندی‌پیش رئیس‌جمهور کره علیه ایران تصریح کرد: همان‌طور که اشاره شد در چند وقت اخیر شاهد اظهارات غیرحرفه‌ای و غیردیپلماتیک رئیس‌جمهور کره جنوبی علیه ایران در امارات بودیم. در همان مقطع خواستار توضیحات قانع‌کننده مقامات سؤل در این ارتباط شدیم. تاکنون توضیحات کره در این ارتباط قانع‌کننده نبوده است و چنانچه در این زمینه پاسخ روشن و قانع‌کننده‌ای دریافت نکنیم، این موضع رسمی کره تلقی خواهد شد که می‌تواند بر مناسبات دوجانبه دو کشور تأثیرات منفی بیشتری بگذارد.سخنگوی وزارت خارجه ایران همچنین در پاسخ به سوّال دیگری در ارتباط با برخی از اخبار منتشرشده مبنی بر احتمال تصمیم اوکراین برای قطع رابطه با ایران بر اساس ادعاهای مطرح‌شده از نسوی مقامات کی‌یف و برخی از کشورهای غربی مبنی بر کمک ایران به روسیه در بحران اوکراین تصریح کرد: جمهوری اسلامی ایران علاقه‌مند به برقرار روابط دوجانبه مبتنی بر احترام و منافع متقابل با تمام کشورها از جمله اوکراین است. وی افزود: ما شرایط سخت اوکراین را درک می‌کنیم و همان‌طور که بارها تأکید کرده‌ایم معتقدیم که مناقشه نظامی در این کشور باید با رویکرد سیاسی و سازنده هر چه سریع‌تر خاتمه پیدا کند و طرفین از طریق گفت‌وگو اختلافات خود را حل‌وفصل کنند.سخنگوی وزارت خارجه همچنین با تکذیب ادعاهای مطرح‌شده در ارتباط با ارسال تجهیزات از جمله پهپاد از سوی ایران به روسیه برای استفاده در جنگ اوکراین تصریح کرد: مسیر روابط کشورها با یکدیگر یک مسیر دوجانبه است که مبتنی بر منافع و احترام دوجانبه تعریف می‌شود.سخنگوی وزارت خارجه همچنین در پاسخ به سوّالی در ارتباط با برگزاری دور جدید گفت‌وگوهای فنی و کارشناسی بین ایران و اوکراین درخصوص ادعاهای مطرح‌شده علیه تهران، گفت: ما برای برگزاری دور جدید گفت‌وگوهای فنی و کارشناسی مشکل خاصی نداریم و می‌توانیم دور جدید این گفت‌وگوها را انجام دهیم.وی در پاسخ به این سوّال که آیا زمان دقیق برگزاری دور جدید این مذاکرات مشخص شده است یا خیر؟ تصریح کرد: تا آنجا که من اطلاع دارم هنوز زمان بندی دقیقی برای برگزاری دور دوم گفت‌وگوها انجام نشده است.سخنگوی وزارت خارجه جمهوری اسلامی ایران همچنین در پاسخ به سوّال دیگری در مورد زمان سفر احتمالی گروسی مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی به تهران تصریح کرد: در چارچوب همکاری دوجانبه و منظم ایران و آژانس همواره ارتباطات بین ایران و آژانس برقرار بوده و علاوه بر مذاکرات سفیر ما در وین که به صورت مستمر و مستقیم با آژانس برقرار است، گفت‌وگوهای کارشناسی نیز در این زمینه انجام شده است. وی افزود: طبیعتا با تکمیل روند آماده‌سازی‌ها امکان انجام چنین سفری در آینده متصور است و باید زمینه‌سازی‌های فنی آن انجام شود. سخنگوی وزارت خارجه همچنین در پاسخ به این سوّال که با توجه به اقدام آذربایجان برای تعلیق فعالیت‌های سفارتخانه‌اش در تهران آیا ایران تصمیم دارد که اقدام مشابهی انجام دهد. گفت: ایران به توسعه مناسبات با کشورهای اساسی دوجانبه و احترام متقابل و حس منافع پایبند است و این سیاست درخصوص همسایگان از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. وی ادامه داد: رویکرد ایران در ارتباط با آذربایجان و حوادث رخ‌داده، عبور از این حادثه مبتنی بر همکاری مشترک جهت رفع سوءتفاهم‌هاست. اصل مورد توجه ما توسعه مناسبات و همکاری‌هاست و ایران در این مسیر اقدام می‌کند.

زمان: چهارشنبه ۱۹ بهمن ۱۴۰۱ - ساعت ۹ الی ۱۲

مکان: سالن همایش‌های روزنامه اطلاعات

میزبان: محمّد قزوینی، ساختمان موسسه اطلاعات، طبقه پنجم

نمایشگاه اسناد و تصاویر بیانیه درگذری موسسه اطلاعات

۱۹ الی ۲۱ بهمن ساعت ۸ الی ۱۸ برگزار خواهد بود